

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЧЕТВЪРТО ОТДЕЛЕНИЕ

ВЕЛЕВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 43531/08 г.)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

16 април 2013 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

16/07/2013 г.

Това решение е окончателно при условията, посочени в чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, но може да претърпи редакционни промени.

По делото на Велев срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Четвърто отделение), заседаващ като Отделение в състав:

Инета Цимеле (Ineta Ziemele), *председател*,
Давид Тор Бьоргвинсон (David Thór Björgvinsson),
Пейви Хирвеле (Päivi Hirvelä),
Георге Николау (George Nicolaou),
Здравка Калайджиева,
Винсент А. де Гаetano (Vincent A. De Gaetano),
Кшищоф Войтичек (Krzysztof Wojtyczek), *съдии*,
и Лорънс Ърли (Lawrence Early), *секретар на Отделението*,
след проведено закрито заседание на 26 март 2013 г.,
се произнесе със следното съдебно решение, постановено на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 43531/08 г.) срещу Република България, подадена пред Съда на 28 август 2008 г. на основание на чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от българския гражданин г-н Антон Велинов Велев („жалбоподателя“).

2. Жалбоподателят е представляван от г-н И. Грозев и г-жа Н. Добрева – адвокати, практикуващи в град София. Българското правителство („правителството“) е представлявано от своя агент – г-жа М. Коцева от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателят твърди, че е бил бит от полицейски служители и че властите не са провели ефективно разследване на неговите оплаквания в това отношение.

4. На 20 септември 2010 г. е изпратено уведомление за жалбата до правителството. Съдът решава също да се произнесе едновременно по допустимостта и по съществото на жалбата (чл. 29, ал. 1 от Конвенцията).

ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО**

1. Жалбоподателят е роден през 1979 г. и живее в град София.

А. Арест на жалбоподателя, твърдяно малтретиране и медицински прегледи

6. На 21 март 2005 г. жалбоподателя и друго лице, г-н Е. Я., са задържани от полицията и отведени в полицейския участък по подозрение в извършване на грабеж.

7. Жалбоподателят остава в ареста до 24 март 2005 г. Той твърди, че е бил бит от полицейски служители по време на два разпита – на 21 и 22 март 2005 г., с цел да го накарат да признае, че е извършил обира.

8. Фактите относно задържането на жалбоподателя и твърденията му за малтретиране, както и резултатите от медицинските прегледи, на които е подложен, са обобщени в съдебното решение на Административен съд София-град от 6 юни 2011 г., цитирано в параграфи 29 – 31 по-долу.

9. Наказателното производство за грабеж срещу жалбоподателя и г-н Е. Й. е прекратено на 6 март 2006 г.

Б. Наказателно производство

10. На 28 август 2006 г. жалбоподателят подава жалба до Софийска военно-окръжна прокуратура (СВОП), като посочва, че на 21 и 22 март 2005 г. по време на задържането му той е бил бит от полицейски служители, за да го накарат да признае извършването на престъпление. Освен това той заявява, че не знае имената на полицаите, но е в състояние да ги идентифицира.

11. На 26 януари 2007 г. СВОП започва наказателно производство срещу г-н Г. Х. – един от полицаите, които са разпитвали жалбоподателя. Прокурорът твърди, че на 21 март 2005 г. при изпълнение на служебните си задължения г-н Г. Х. е ударил жалбоподателя в лицето, гърдите и гърба. Прокурорът квалифицира престъпното поведение като лека телесна повреда, без разстройство на здравето на жалбоподателя – престъпление по чл. 131, ал. 1, т. 2, във връзка с чл. 130, ал. 2 от Наказателния кодекс.

12. Жалбоподателят е разпитан на 10 и 31 януари, както и на 26 март 2007 г. При всеки един от тези разпити той дава описание на полицаите, които са му нанесли побой, и на другите лица, които са станали свидетели на това.

13. На 20 март 2007 г. СВОП провежда процедура, в която жалбоподателят се изправя пред заподозрения г-н Г. Х.; жалбоподателят посочва, че г-н Г. Х. не е един от полицаите, които са му нанесли побой.

14. На 11 май 2007 г. прокурорът прекратява наказателното производство на основание, че не е извършено престъпление. Той установява, че оплакванията на жалбоподателя са неоснователни,

защото изказванията му са неясни и не могат да бъдат проверени изцяло; жалбоподателят заявява ясно, че г-н Г. Х. не го е пребил; описанието му на нарушителите е много общо; г-н Е. Й., който е свидетел на твърдяното физическо насилие, не може да бъде намерен и не са идентифицирани никакви други свидетели на състоянието на жалбоподателя преди или след ареста. В допълнение, не е ясно защо жалбоподателят подава жалбата си до прокурора повече от година след твърдения побой.

15. Жалбоподателят обжалва и с определение от 6 юли 2007 г. Софийски военен съд отменя постановлението на прокурора. Той постановява, че с изключение на г-н Г. Х., прокурорът не е провел разпит на полицейските служители, които са били на смяна през нощта на събитията. Прокурорът не е разпитал свидетели от страната на жалбоподателя, които биха могли да дадат показания за състоянието му преди и след ареста и също така не е извършил очна ставка.

16. Впоследствие жалбоподателят отново е разпитан на 6 август 2007 г. Майка му е разпитана на същия ден. Тя заявява, че след освобождаването му жалбоподателят е имал синини по цялото тяло, изпитвал е болка и е казал, че е бил бит от полицейски служители.

17. На 20 август 2007 г. прокурорът прекратява наказателното производство на основание, че местонахождението на г-н Е. Й. е неизвестно.

18. По жалба на жалбоподателя на 7 ноември 2007 г. прокурор от Софийска военно-апелативна прокуратура отменя това постановление като приема, че свидетелските показания на г-н Е. Я. не са крайно необходими за разследването и че прокурорът не е успял да изпълни всички указания, дадени от Военния съд в определението му от 6 юли 2007 г.

19. На 20 ноември 2007 г. органите на прокуратурата провеждат очна ставка между жалбоподателя и г-н Д. В. – един от полицаите, които са го разпитвали на 22 март 2005 г. Жалбоподателят заявява, че не г-н Д. В., а друг човек го е ударил този ден.

20. С постановление от 17 декември 2007 г. прокурорът прекратява наказателното производство срещу г-н Г. Х. и връща преписката на следователя с указания да открие извършителите.

21. На 19 февруари 2008 г. жалбоподателят участва в разпознаване по снимки. Показани са му няколко снимки на различни лица и жалбоподателят идентифицира двама от полицаите, които са го били на 21 март 2005 г., но не е в състояние да идентифицира полицаият, който го е бил на 22 март 2005 г.

22. На 25 и 29 февруари 2008 г. жалбоподателят е изправен пред Д. Д. и С. С., но заявява, че не ги разпознава. Оказва се, че те не са полицаите, посочени от жалбоподателя при проведеното разпознаване по снимки.

23. На 11 март 2008 г. прокурорът прекратява наказателното производство. Той установява, че няма доказателства в подкрепа на твърдяното малтретиране освен твърденията на жалбоподателя, които са неясни и твърде общи; единственият свидетел г-н Е. Й. не може да бъде открит и поради това е невъзможно да бъде разпитан; жалбоподателят признава, че е виждал твърдените нарушители след инцидента, което според прокурора опорочава процедурата на разпознаване по снимки; първоначалните медицински доклади от 22 и 23 март 2005 г. не удостоверяват наличието на никакви наранявания, а от доклада от 26 март 2005 г. не е ясно дали нараняванията са причинени на 21 или 22 март 2005 г.

24. По жалба на жалбоподателя с определение от 2 април 2008 г. Софийски военен съд отменя постановлението на СВОП и връща делото за допълнително разследване. Що се отнася до проведеното до момента разследване, съдът установява следното:

„На досъдебното производство е извършен разпит на свидетел Велев том I, лист 56, където същият е посочил, че на следващия ден след задържането му е бил качен на горния етаж на районното управление в стая, в която е имало една жена и трима мъже. Велев подробно описва единия от полицаите на ръст около 160 см, с черна коса, който го е ударил с юмрук по ухото и по тялото. На лист 59, том I Велев подробно описва служителят, който му е нанесъл побой на 21.03.2005 г., на видима възраст около 25-30 години, височина 175-180 см, с черна коса, късо подстриган, с брадичка тип „катинач“.

От проведените по делото разпознавания може да се направи единствено възможния извод, че разпознаванията не са били проведени съгласно изискванията на НПК и това е така, тъй като всички те са разпознавания по снимков материал. От самите снимки не може да се направи извод за ръста [...] на лицата [...]. Тези разпознавания се явяват процесуално негодни с оглед показанията на свидетеля. От друга страна, видно от приложените фотоалбуми [...] за разпознаване на пострадалия са представени снимки на лица на различна възраст – не такава, каквата той е описал. Освен това не става ясно защо е било необходимо да се извърши разпознаване по снимки, от които не може да се направи извод за височината и цвета на косата на разпознаваните лица.

В тази връзка е следвало да бъдат разпитани началникът на РПУ, както и съответните началници по криминална линия, кои от техните служители по време на инцидента са носили брадичка тип „катинач“ и отговарят на описанието на пострадалия.

Съдът намира, че досъдебното производство не е било проведено пълно, всестранно и обективно и това е така, тъй като важни по делото свидетели не са били разпитани пред военен следовател и при необходимост е следвало да се проведат очни ставки.

От друга страна е следвало да се съберат доказателства, кои оперативни работници са работили по случая на инкриминираната дата и това е следвало да стане чрез разпит на техните преки ръководители. Следвало е да се проведат разпознавания на живо, а не по фотоматериали с оглед посочения ръст на извършителите и техните специфични данни като брада и коса.”

25. След обжалване от страна на прокурора, с решение от 22 април 2008 г. Софийски военно-апелативен съд отменя горното решение и прекратява наказателното производство. Той установява, че като се има предвид изтичането на повече от три години от датата на събитията, разследването вече е погасено по давност (вж. параграф 36 по-долу).

26. Съдът не е информиран за дисциплинарни или други мерки, или за вътрешно разследване, предприето във връзка с оплакванията на жалбоподателя.

В. Производство по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди

27. На 10 март 2010 г. жалбоподателят подава жалба срещу Столична дирекция на вътрешните работи по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди („ЗОДОВ“), като претендира обезщетение за това, че на 21 и 22 март 2005 г. полицаи са му нанесли побой. Искът е уважен с решение на Административния съд София-град („АССГ“) от 6 юни 2011 г.

28. Столичната дирекция на вътрешните работи не е участвала в производството и не коментира претенциите на жалбоподателя. Прокурор от Софийска градска прокуратура, който взема участие в производството съгласно изискванията на закона, счита иска за добре обоснован, но също така смята, че размерът на щетите е преувеличен.

29. Що се отнася до фактите по делото, АССГ установява по-специално следното:

„Ищецът А. В. В. [Антон Велинов Велев] е задържан [...] на 23.05.2003 г., в 21.50 часа.

[...]

Установява се от постановление за прекратяване и спиране на наказателно производство № 14732/24.03.2006 г. [...], че предварителното производство било образувано срещу Е С Я и А. В. В., за това, че на 21.03.2005 г. в Г., ул. „А фон Хумбол“ пред училище „В. Златарски“ в съучастие като извършители отнели чужди движими вещи – дамска чанта, съдържаща лични вещи и пари, от владението на [г-жа П.]. На същата дата [г-жа П.] и нейна колежка В били нападнати в гръб от две непознати за тях лица, които съборили на земята [г-жа П.], издърпали дамската ѝ чанта и избягали. Пострадалите веднага сигнализирали патрул на 01 РУП – С. и дали най-общо описание на лицата. В близост били задържани Я и В. и отведени на място при свидетелките. Св. В твърдяла, че Я и В. не са същите лица, които са ги ограбили. Със същото постановление производството е прекратено по отношение на Я и В. поради липса на доказателства.

Към исквата си молба ищецът е приложил справка, изготвена от д-р Х на 23.03.2005 г. на бланка на Национална следствена служба, за извършен медицински преглед на А. В. В. В нея е отбелязано „леко изразен хематом в лява гръдна половина и на гърба“.

Установява се от съдебно-медицинско удостоверение № V-664/26.03.2005 г., изготвено от д-р А М А – специалист по съдебна медицина, че е извършил преглед на ищеца. При прегледа д-р А е установил: **1.** кръвонасядания по лява ушна мида на площ от 3-5/2 см с мораво синкав цвят; **2.** в областта на гърдите, вляво, над лявата гръдна жлеза синкаво жълтеникаво кръвонасядане на площ 4/3 см; **3.** вляво на гръдния кош към корема кръвонасядане с червеникаво синкав цвят на площ от 2/07 см; **4.** в областта на гърба вляво две жълтеникаво синкави кръвонасядания с размери 1/1 и 2/1 см; **5.** вляво на кръста групирани кръвонасядания с размери от 2/1 до 6/2.5 см. с жълтеникаво синкав цвят; **6.** срединно на кръста към гърба кръвонасядане с площ от 4/2 см; **7.** вдясно на гръдния кош към кръста групирани жълтеникаво синкави кръвонасядания с размери 3/1 и 5/4.5 см и **8.** вляво на кръста, към таза по външно страничната повърхност кръвонасядане на площ от 10/4 см. Специалистът е дал заключение, че установените травматични увреждания се дължат на удари с или върху твърди тъпи предмети и биха могли да бъдат получени по начин и време, както съобщава освидетелстваният. Установеното увреждане на лявото ухо добре отговаря да е получено по време на съобщения втори инцидент, а останалите увреждания биха могли да са получени при съобщения първи инцидент.

С постановление № НП-24/26.01.2007 г. на прокурор при С военно-окръжна прокуратура (СВОП) е образувано досъдебно производство срещу Г Х. Х., за това, че на 21.03.2005 г., около 22.00 часа в Г., в сградата на 01 РУП – С., като лице от състава на полицията при изпълнение на служебните си задължения [...] нанесъл удари с юмруци по лицето, гърдите и гърба с отворена длан на гр.л. А. В. В., вследствие на което същият е получил кръвонасядания в лявата ушна мида, гърдите вляво, двустранно на гърба и вляво на кръста, с което е причинена лека телесна повреда, изразяваща се в причиняване на болка – престъпление по чл.131, ал.1, т.2 предл.3 вр. чл.130, ал.2, предл.1, вр. ал.1 НК.

С молба от 17.05.2011 г. ищецът е представил протокол за проведени с него разпити на 10.01.2007 г., на 31.01.2007 г. и на 26.03.2007 г. по образуваното наказателно производство в СВОП. Във формата на свободен разказ ищецът пресъздава при разпитите си случката от 21.03.2005 г., задържането и откарването им заедно с Е Я в сградата на 01 РУП – С., нанесения му побой още същата вечер от полицаи, престоят му вързан с белезници за решетка в коридора, втори нанесен побой от друг служител на 22.03.2005 г. отново по време на разпит във връзка с кражба. Следобяд на 22.03.2005 г. участвал в оглед – разпознаване, а късния следобяд на 22.03.2005 г. ги закарали в МВР – болница, но В. не бил преглеждан. След това ги закарали в следствения арест на Б. „Г.М. Д“, където били прегледани от жена – лекар и тя попълнила никакви документи. Освободили го на 24.03.2005 г., около 17.00 часа. На другия ден отишъл в Трета градска болница, но личната лекарка му казала, че не може да му даде медицинско свидетелство. На 26.03.2005 г. бил освидетелстван от лекар по съдебна медицина.”

2. Въз основа на установените по-горе факти АССГ достига до следните заключения:

„Съгласно чл. 7 от Конституцията на Република Б държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица. Нормата прогласява основен принцип, осъществяването на който трябва да се уреди със закон. Така извъндоговорната деликтна отговорност на държавата и общините за вреди е уредена в Закона за

отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ) – това е приложимият специален материален закон [...] Отговорността на държавата е пряка, увреденият се обезщетява директно от съответното юридическо лице, към което принадлежи органът или длъжностното лице. Тя е обективна – носи се независимо дали вредите са причинени виновно [...].

Съгласно чл.1, ал.1 ЗОДОВ държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност, като искът се предявява срещу органите по чл.1 и чл.2, от чиито незаконни актове, действия или бездействия са причинени вредите – чл.7 ЗОДОВ. Обезщетението е за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това дали са причинени виновно от длъжностното лице – чл.4 ЗОДОВ. За да възникне правото на обезщетение, е необходимо да са налице следните кумулативни предпоставки: 1. вреда – имуществена или морална (реално причинена или пропусната полза); 2. незаконосъобразен акт, незаконосъобразно действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата (или общината); 3. изпълнение на административна дейност, т.е. вредата да е настъпила от незаконосъобразния акт, действие или бездействие на органа или длъжностното лице при или по повод изпълнение на административна дейност и 4. пряка и непосредствена причинна връзка между незаконосъобразния акт, действие или бездействие и настъпилата вреда. [...]

От съвкупната преценка на всички писмени доказателства по делото следва категоричен и несъмнен извод, че на ищеца в сградата на 01 РУП – С. в периода 21.03. – 22.03.2005 г. е нанесена лека телесна повреда от служители на 01 РУП – С. Така още при прегледа на ищеца на 23.03.2005 г. д-р Х е установила „леко изразен хематом в лява гръдна половина и на гърба”. При прегледа на ищеца от д-р А М А – специалист по съдебна медицина на 26.03.2005 г. са установени осем различни травматични увреждания на лявата ушна мида, лявата гръдна половина, гръдния кош вляво, гърба вляво, на кръста вляво и срединно, вдясно на гръдния кош и вляво на кръста към таза. От една страна част от тези травматични увреждания отговарят на описанието дадено от д-р Х, от друга страна самият специалист по съдебна медицина е категоричен в заключението си, че така установените увреждания биха могли да бъдат получени по начин и време, описани от ищеца. Ищецът е напълно последователен в описанието на преживяното в периода 21.-22.03.2005 г. в сградата на 01 РУП-С., което се установява от протоколите за проведени разпити на ищеца [...] В същите протоколи ищецът е разпитан в процесуалното му качество на свидетел, след като е предупреден за наказателната отговорност за лъжесвидетелстване [...]

[...] при съвкупната им преценка [на записите] с другите доказателства по делото се установява, че всички те установяват идентична фактическа обстановка. В този смисъл обективни данни се съдържат и в мотивите на два съдебни акта, постановени във връзка с досъдебно производство № IX-1/2007 г. по описа на СВОП, които очевидно се базират на доказателствата, събрани в хода на същото досъдебно производство. Няма спор по делото, че досъдебно производство № IX-1/2007 г. по описа на СВОП е образувано по жалба на ищеца срещу неизвестни длъжностни лица от 01 РУП – С. за извършено спрямо него на 21.-22.03.2005 г. престъпление в сградата на 01 РУП – С. по чл.130, ал.1 вр. чл.131, ал.1, т.2, предл.3 НК – нанасяне на лека телесна повреда. Установява се от определение № 148/02.04.2008 г. на Софийски военен съд по чнд.№ 148/08 г., че в хода на досъдебното производство е назначена съдебно-медицинска

експертиза, от заключението на която се установяват нараняванията на В., причинили му болка и страдание. [...]

Въз основа на всички посочени доказателства по делото съдът приема, че на 21.03. 2005 г. и на 22.03.2005 г. на ищеца А. В. В. е нанесен побой от служители на 01 РУП – С. по време на задържането му в сградата на 01 РУП – С.. Пълни данни за нанесения на ищеца побой се съдържат в съдебно-медицинско удостоверение № V-664/26.03.05 г. на д-р А А – специалист по съдебна медицина. От показанията на разпитаната по делото свидетелка В. Г. В. се установява, че преди задържането му на 21.03.2005 г. ищецът В. е бил напълно здрав. Съдът приема, че показанията на свидетелката са обективни, независимо от близката ѝ родствена връзка с ищеца, тъй като са житейски логични и последователни. В тази им част показанията на св.В. съответстват и на писмените доказателства по делото. Така например по повод на задържането на ищеца на същия е извършен личен обиск, в който не е отбелязано да са констатирани нередности във вида или поведението на ищеца. Също по повод на задържането си на 21.03.2005 г. ищецът е попълнил декларация, в която е посочил, че няма здравословни проблеми. Свидетелката В. установява, че на 21.03.2005 г. синът ѝ излязал здрав на работа и не се върнал. Върнал се на 24.03.2005 г., вечерта около 22.00 часа, в окаяно състояние – с подуто ляво око, посиняло отпред на гърдите, синьо-жълто. Веднага го изпратили на лекар, за което имали медицински документи. [...]

По делото е допусната и приета съдебно-медицинска експертиза, която съдът кредитира като компетентно изготвена и неоспорена от страните. От същата се установява, че описаните в медицинските документи по делото травматични увреждания по своята медико-биологична характеристика представляват болка и страдание. Самата легална дефиниция на престъплението „лека телесна повреда“ съгласно чл.130, ал.1 и ал.2 НК включва в себе си временно разстройство на здравето, изразяващо се в причиняване на болка или страдание.

По изложените съображения съдът приема за доказани елементите от фактическия състав на отговорността на държавата по чл.1, ал.1 ЗОДОВ. Безспорно се установи по делото, че по време на задържането си в сградата на 01 РУП – С. на 21.-22.03.05 г. ищецът е получил редица сериозни травматични увреждания, отговарящи на определението за лека телесна повреда по чл.130, ал.1 НК. Същите са причинени от служители на 01 РУ – С. при и по повод изпълнение на служебната им дейност [...]. Липсата на отмяна на посочената заповед е ирелевантна за спора, тъй като твърденията на ищеца в исковата му молба не касаят незаконосъобразно задържане, а вреди, нанесени вследствие на побой от служители на 01 РУП – С. От друга страна, не може да се приеме, че побоят е нанесен от служителите в качеството им на физически лица, тъй като данните по делото сочат, че е извършен във връзка със службата им, в служебното им качество на длъжностни лица от състава на 01 РУП – С. От друга страна, по делото не са налице данни (основно липсват каквито и да било инцидент в тази насока по досъдебно производство № IX-1/2007 г. по описа на СВОП) за наличие на основание за употреба на физическа сила от страна на полицейските органи по смисъла на чл.78, ал.1 ЗМВР (отм., в сила до 01.05.2006 г.). Ето защо следва да се приеме, че при изпълнение на служебните си задължения по извършване на процесуални действия във връзка със задържането на ищеца на основание чл.70, ал.1, т.1 ЗМВР (отм.) служители на 01 РУП – С. са извършили незаконосъобразни действия, изразяващи се в нанасяне на лека телесна повреда на ищеца. [...] От медицинските документи се установява пряка и непосредствена причинно-следствена връзка между поведението на служителите на 01 РУП – С. и нанесените на ищеца вреди, изразяващи се в травматични увреждания. По изложените съображения са

осъществени всички четири елемента от отговорността на държавата за вреди съгласно чл.1, ал.1 ЗОДОВ.”

31. Що се отнася до размера на обезщетението, което да бъде присъдено, АССГ взема предвид естеството на нараняванията, причинени на ищеца, както и конкретните обстоятелства, а именно, че нараняванията са причинени от полицейски служители в ситуация, в която жалбоподателят е особено уязвим, тъй като е лишен от свобода. Той отново се позовава на показанията на майката на жалбоподателя, която заявява, че след освобождаването му жалбоподателят е бил в „плачевно състояние” и че събитията „са унищожили семейството”. АССГ взема под внимание освен това сумите, присъдени от националните съдилища в други подобни случаи. Той отхвърля довода на жалбоподателя, че обезщетението следва да бъде сравнимо със сумата, присъдена в решението на ЕСПЧ по делото *Иван Василев срещу България*, № 48130/99, 12 април 2007 г. (където Съдът присъжда 12 000 евро за неимуществени вреди). АССГ отбеляза, че обстоятелствата по делото *Иван Василев* са много по-тежки и освен това настоящото делото не се отнася до неефективност на разследването на побоя над жалбоподателя от страна на полицията, за разлика от делото *Василев*.

32. Въз основа на изложеното по-горе националният съд присъжда на жалбоподателя 7 000 български лева (BGN), които се равняват на около 3 570 евро (EUR), за неимуществени вреди. Жалбоподателят първоначално претендира 10 000 лева.

33. Споменатото по-горе решение не изглежда да е обжалвано и влиза в сила на неуточнена дата. В началото на 2012 г. Столичната дирекция на вътрешните работи изплаща на жалбоподателя присъдената сума.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

34. Чл. 130, ал. 2 от Наказателния кодекс от 1968 г. обявява за престъпление причиняването на лека телесна повреда другиму. Съгласно чл. 131, ал. 1, т. 2, когато вредата е причинена от полицейски орган при или по повод изпълнението на службата му, престъплението се счита за квалифицирано. Престъплението е от общ характер (чл. 161 от Кодекса) и ако е без разстройство на здравето, е наказуемо с до една година лишаване от свобода или пробация.

35. По силата на чл. 287 от Наказателния кодекс принуждаването на обвиняем да признае или да предостави информация чрез принуда или други незаконни средства е престъпление, наказуемо с лишаване от свобода от три до десет години, когато извършителят е лице, на което са възложени официални правомощия.

36. Давностният срок за наказателно преследване на престъпления по чл. 131, ал. 1, т. 2 във връзка с чл. 130, ал. 2 от Наказателния кодекс е две години (чл. 80, ал. 1, т. 4 от Кодекса), а давността за наказателното преследване на престъпленията по чл. 287 от Кодекса е десет години (чл. 80, ал. 1, т. 3). Всяко действие за наказателно преследване, предприето от надлежните органи във връзка с предполагаемия извършител, прекъсва давността и започва да тече нов давностен срок (чл. 81, ал. 2). Независимо от прекъсването на давността наказателното преследване се изключва, ако е изтекъл срок, който надвишава с една втора давностния срок (чл. 81, ал. 3), което означава, че престъпление по чл. 131, ал. 1, т. 2 във връзка с чл. 130, ал. 2 на Кодекса не може да бъде преследвано, ако са изминали повече от три години от извършването му.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНИ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛ. 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

37. Жалбоподателят се оплаква на основание на чл. 3 от Конвенцията, че е бил подложен на малтретиране от страна на полицията по време на задържането му и че последвалото наказателно разследване е било неефективно.

38. Чл. 3 гласи, както следва:

„Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отношение или наказание.”

A. Становищата на страните

39. В становището си, подадено на 10 януари 2011 г., правителството твърди, че жалбата е недопустима поради неизчерпване на вътрешноправните средства за защита, тъй като производството по ЗОДОВ, заведено от жалбоподателя, към момента все още е висящо.

40. Правителството не коментира по същество оплакването относно материално-правния аспект на чл. 3 от Конвенцията. Що се отнася до процесуалния аспект, то твърди, че органите на прокуратурата са провели задълбочено разследване и че неговото прекратяване в резултат от изтичане на законоустановения срок до голяма степен се дължи на жалбоподателя, който е подал жалбата си до органите на прокуратурата почти година и половина след твърдяното нападение над него.

41. Жалбоподателят оспорва тези доводи. Що се отнася до възражението на правителството, че не са изчерпани вътрешноправните средства за защита, в своето становище от 29 април 2011 г. той изразява съмнения по отношение на шансовете си за успех в производството за обезщетение за вреди, което е висящо към момента, и посочва, че правителството не е представило никакви примери за подобни успешни иски. Той смята, че не е длъжен да предявява иск за обезщетение, тъй като такъв иск не се явява ефективно правно средство за защита, което да трябва да бъде изчерпано в случая.

42. Жалбоподателят отново подчертава, че е бил бит от полицейски служители. Той твърди, че е установено, че е бил в добро здраве, когато е бил арестуван, докато при освобождаването си е имал множество наранявания по тялото; това е записано в медицинските доклади.

43. Освен това жалбоподателят счита, че разследването на малтретирането му е било пристрастно и че органите на прокуратурата не са предприели очевидни следствени действия, като например организиране на очна ставка. На последно място той изтъква, че органите на прокуратурата ненужно са забавили наказателното производство, което е довело до погасяването му по давност.

Б. Допустимост

44. Съдът взема под внимание възражението на правителството за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита (вж. параграф 39 по-горе). Въпреки това той отбелязва, че възражението се основава на факта, че производството по ЗОДОВ по това време все още е било висящо, но междувременно то вече е приключило (виж параграфи 29 – 33 по-горе). Съответно Съдът отхвърля възражението.

45. Съдът отбелязва на следващо място, че настоящата жалба е подадена в срок от шест месеца след прекратяването на наказателното производство относно побоя на жалбоподателя.

46. Накрая Съдът отбелязва, че жалбата не е явно необоснована по смисъла на чл. 35, ал. 3, б. „а” от Конвенцията, нито е недопустима на друго основание. Следователно трябва да бъде обявена за допустима.

В. По същество

47. Що се отнася до оплакването, че жалбоподателя е бил бит от полицейски служители в сградата на Първо районно полицейско управление в София на 21 и 22 март 2005 г., Съдът се позовава на констатациите на Административен съд София-град („АССГ”) в това отношение (виж параграфи 29 – 30 по-горе) и не вижда причина да се

отклонява от тях; жалбоподателят също не оспорва резултата от производството.

48. Жалбоподателят се оплаква още, че разследването на малтретирането му от страна на полицията е било неефективно.

49. Съдът припомня, че когато едно лице повдига защитимо твърдение, че е сериозно малтретирано от полицията в нарушение на чл. 3, тази разпоредба, разглеждана във връзка с общото задължение на държавите по силата на чл. 1 от Конвенцията „да осигуряват на всяко лице под тяхна юрисдикция правата и свободите, определени в ... тази Конвенция”, налага имплицитно задължение за ефективно официално разследване (вж. *Асенов и други срещу България*, 28 октомври 1998 г., § 102, *Доклади за присъди и решения* 1998-VIII; *Лабита срещу Италия (Labita v. Italy)* [ГК], № 26772/95, § 131, ЕСПЧ 2000-IV; и *Везнедароглу срещу Турция (Veznedaroğlu v. Turkey)*, № 32357/96, § 32, 11 април 2000 г.). Минималните стандарти за ефективност, определени от практиката на Съда, включват изискването, че разследването трябва да бъде независимо, безпристрастно и подлежащо на обществен контрол, както и че компетентните органи трябва да действат с образцово старание и бързина (вж., наред с много други източници, *Менешева срещу Русия (Menesheva v. Russia)*, № 59261/00, § 67, ЕСПЧ 2006-III). Разследването по принцип трябва да е в състояние да доведе до установяване на фактите по делото, и ако твърденията се окажат истина – до идентифицирането и наказването на отговорните лица (вж. *Михейов срещу Русия (Mikheyev v. Russia)*, № 77617/01, § 107, 26 януари 2006 г.).

50. В допълнение, бързата реакция от страна на властите при разследването на твърдения за малтретиране е от съществено значение за поддържане на общественото доверие в опазването на върховенството на закона и предотвратява всеки признак на одобрение или търпимост спрямо незаконни действия (вж. *Батъ и други срещу Турция (Bati and Others v. Turkey)*, № 33097/96 и № 57834/00, § 136, ЕСПЧ 2004-IV (извадки), и *Джулиани и Гаджио срещу Италия (Giuliani and Gaggio v. Italy)* [ГК], № 23458/02, § 305, ЕСПЧ 2011 (извадки)).

51. В настоящия случай Съдът не вижда причина да поставя под въпрос констатациите на АССГ, който установява, че жалбоподателят е бил бит от полицейски служители. Неговата жалба до следствените органи е придружена от медицински доказателства, които е трябвало да направят твърденията му най-малкото защитими, така че да доведат до задължение за властите да проведат ефективно разследване на обстоятелствата, при които жалбоподателят е претърпял нараняванията си.

52. В това отношение Съдът отбелязва на първо място, че гражданското производство за вреди се основава на обективна отговорност на държавата и не е в състояние да доведе до

установяване и наказване на отговорните лица. Съответно не може да се счита, че то отговаря на изискванията на чл. 3 от Конвенцията, посочени в параграфи 49 и 50 по-горе (вж. *Кръстанов срещу България*, № 50222/99, § 60, 30 септември 2004 г., с по-нататъшни препратки).

53. На следващо място Съдът отбелязва, че властите са провели наказателно разследване, в хода на което са събрани множество доказателства. Те определят заподозрян – г-н Г. Х., но по-късно свалят обвиненията срещу него, тъй като жалбоподателят заявява, че той не е един от полицаите, които са го нападнали (виж параграф 11 и 13 - 14 по-горе). Разследването след това продължава, докато в крайна сметка не бива прекратено поради погасяване по давност (вж. параграф 25 по-горе). Това разследване би могло по принцип да отговаря на целите, определени в параграф 49 по-горе. Ето защо същественият въпрос е дали то е било ефективно, т.е. дали е проведено старателно и с необходимата решителност да се идентифицират и преследват отговорните лица (вж. *Шишкови срещу България*, № 17322/04, § 38, 25 март 2010 г.).

54. Разследването довежда до събирането на доказателства, които установяват, както изглежда достатъчно убедително, че жалбоподателят е пребит от полицията; впоследствие същите доказателства са достатъчни за АССГ, за да достигне до същото заключение. Затова, оказва се, единственият факт, който остава да се провери, е самоличността на полицаите, извършили побоя, за да им бъдат повдигнати обвинения.

55. В тази връзка Съдът отбелязва, че макар и със закъснение, органите на прокуратурата предприемат някои стъпки, насочени към идентифициране на извършителите. Националните съдилища обаче считат тези стъпки за недостатъчни и по времето, когато производството е прекратено, действителните извършители все още не са идентифицирани.

56. В това отношение Съдът се позовава на констатациите на Софийски военен съд, който с решението си от 2 април 2008 г. установява, че органите на прокуратурата не са предприели различни следствени действия, които са били на тяхно разположение; по-специално те не са организирали очна ставка и не са разпитали висшестоящите служители във въпросното районно полицейско управление, които биха могли да дадат информация за външния вид на техните подчинени и за лицата, които са били в сградата на полицейското управление по време на побоя над жалбоподателя (вж. параграф 24 по-горе).

57. Съдът не вижда причина да се отклони от тези заключения. С оглед на пропуските на органите на прокуратурата, описани от Софийски военен съд, не може да се счита, че тези органи са извършили разследването с решимост, която да доведе до

идентифициране и наказване на отговорните лица, както се изисква съгласно чл. 3 от Конвенцията (вж. параграф 49 по-горе).

58. Съдът отбелязва на следващото място, че въпреки риска от погасяване по давност на разследването (което в крайна сметка се е случило), органите на прокуратурата не изглежда да са го провеждали усърдно и с разумна бързина. В действителност разследването продължава почти две години, като през това време е имало значителни забавяния. По-конкретно, макар да подава жалба до органите на прокуратурата през август 2006 г. (вж. параграф 10 по-горе), жалбоподателят е разпитан едва на 10 януари 2007 г., а наказателно производство не е официално образувано до 26 януари 2007 г. (вж. параграфи 11 – 12 по-горе). Допълнително забавяне причиняват решенията на органите на прокуратурата да спрат или да прекратят производството на основания, които в крайна сметка са отхвърлени, и то по време, когато не са обезпечили всички налични доказателства (вж. параграфи 14 – 15 и 17 – 18 по-горе).

59. Вярно е, както правителството посочва (вж. параграф 40 по-горе), че жалбоподателят подава оплакване до органите на прокуратурата едва на 28 август 2006 г., т.е. година и пет месеца след неговия арест и събитията, от които се оплаква (вж. параграф 10 по-горе). Въпреки това Съдът не е убеден, че това забавяне е от решаващо значение. Ако властите бяха провели разследването по-усърдно, оставащото време би било достатъчно, за да се идентифицират отговорните лица с оглед на тяхното подходящо наказание. Съдът подчертава в тази връзка, че при разследването на твърдения за малтретиране властите са задължени да действат своевременно (вж. параграф 50 по-горе).

60. Съдът посочва освен това, че според заключенията на националните органи побоят е станал в присъствието на висшестоящи полицаи. На 23 март 2005 г. властите трябва да са били известени за вероятността да е използвано насилие срещу жалбоподателя, когато лекар в Софийска следствена служба отбелязва синина на гърба му. Поради това, дори без изрично оплакване от жалбоподателя, задължението им да разследват е възникнало още на този ранен етап, тъй като чл. 3 от Конвенцията изисква официално разследване в случаите, когато са налице достатъчно ясни индикации, че може да е имало малтретиране (вж. *Членове на Паството на Глдани на Свидетелите на Йехова и други срещу Грузия (Members of the Gldani Congregation of Jehovah's Witnesses and Others v. Georgia)*, № 71156/01, § 97, 3 май 2007 г.).

61. Съдът също така е поразен от факта, че органите на прокуратурата са избрали да разследват само възможното причиняване на лека телесна повреда на жалбоподателя. Въпреки че жалбоподателят заявява, че е малтретиран с цел да признае

престъпление (вж. параграф 10 по-горе), органите на прокуратурата не се стремят да достигнат до каквито и да било заключения относно мотивацията на малтретирането или да проучат дали в действителност не е извършено престъпление по чл. 287 от Наказателния кодекс (вж. *Ленев срещу България*, № 41452/07, § 123, 4 декември 2012 г.). Чл. 287 от Кодекса криминализира използването на принуда или други противозаконни способи с цел изтръгване на признание от обвиняемия и предвижда наказание лишаване от свобода до десет години (вж. параграф 35 по-горе); давностният срок за наказателно преследване на такова деяние съответно е много по-дълъг (вж. параграф 36 по-горе) и би изтекъл много по-късно.

62. С оглед на описаните по-горе недостатъци разследването на твърденията за малтретиране на жалбоподателя не може да се разглежда като ефективно за целите на чл. 3 от Конвенцията, така че да се избегне впечатлението за безнаказаност и да се гарантира, че държавните органи ще понесат съответна отговорност.

63. На последно място, Съдът не е информиран за каквото и да е вътрешно разследване или дисциплинарно производство срещу полицаите, които се твърди, че са отговорни за побоя над жалбоподателя (вж. параграф 26 по-горе).

64. От гореизложеното следва, че е налице нарушение на чл. 3 от Конвенцията в неговия процесуален аспект.

II. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

3. Чл. 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

66. Жалбоподателят претендира 8 000 евро (EUR) като обезщетение за неимуществени вреди, посочвайки, че е претърпял физическа болка и че в допълнение е почувствал емоционална болка, безпомощност и безпокойство.

67. Правителството счита иска за прекомерен и призовава Съда да следва установения от него подход в други подобни дела срещу България.

68. Съдът отбелязва, че той е установил нарушение на процесуалния аспект на чл. 3 от Конвенцията, тъй като властите не са успели да разследват ефективно побоя над жалбоподателя от страна на полицейските служители. Това трябва да е причинило на

жалбоподателя безпокойство и чувство на безпомощност. Произнасяйки се по справедливост, Съдът му присъжда 4 500 евро за неимуществени вреди.

Б. Разноски

69. Жалбоподателят също така претендира 3 100 евро за неговото процесуално представителство в наказателното производство на национално ниво и в производството пред Съда за 31 часа правна работа при часова ставка от 100 евро. В подкрепа на това твърдение той представя договор за процесуално представителство и почасова справка за отработено време. Той иска обезщетението, присъдено му по този иск, да бъде платено директно по банковите сметки на неговите процесуални представители – г-н Й. Грозев и г-жа Н. Добрева.

70. Правителството счита иска за прекомерен.

71. Според практиката на Съда жалбоподател има право на възстановяване на разноски, само доколкото е доказано, че те са действително и по необходимост направени и са в разумен размер. По настоящото дело, като взе предвид документите, с които разполага, и горепосочените критерии, Съдът присъжда претендираната сума в пълен размер. В съответствие с искането на жалбоподателя сумата ще бъде изплатена директно по банковите сметки на процесуалните му представители.

В. Лихва за забава

4. Съдът счита за подходящо лихвата за забава да бъде изчислена на основата на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка, с добавени три процентни пункта.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО:

1. *Обявява* жалбата за допустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 3 от Конвенцията поради неспособността на властите да разследват ефективно малтретирането на жалбоподателя;
3. *Постановява*

(а) ответната държава да заплати на жалбоподателя в срок от три месеца от датата, на която съдебното решение влезе в сила в съответствие с чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, долупосочените суми в левова равностойност към датата на плащането:

(i) EUR 4 500 (четири хиляди и петстотин евро) за неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тази сума;

(ii) EUR 3 100 (три хиляди и сто евро) за разноси, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими от жалбоподателя върху тази сума;

(б) след изтичане на горецитирания тримесечен срок до извършване на плащането ще бъде дължима обикновена лихва върху горната сума в размер, равен на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта;

4. *Отхвърля* останалата част от иска на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 16 април 2013 г. в съответствие с чл. 77, ал. 2 и 3 от Правилника на Съда.

Лорънс Ърли
Секретар на Отделението

Инета Цимеле
Председател